

איך לקיים שיעור תוצאה

המטרה בשיעור זה היא להביא את התלמידים לידי מאמץ מודע ומכוון להעריך מה הושג בוויכוח.

מצד אחד חשים שלא הושג כלום, אך מצד שני חשים שכן הושג משהו אלא שאין צורך להביעו במילים. המורה מדגיש את כל הדברים שניתן להשיג — מההישג הקטן ביותר ועד לגדול ביותר:

1. סתם בזבזנו את זמננו.
2. לפחות עכשיו אנו מכירים זה את השקפותיו של זה (בש"ץ, מח"א).
3. יש בינינו הסכמה על נקודות מסוימות, אבל אנו חלוקים בנוגע לאחרות (מח"ל).
4. הסכמנו להישאר חלוקים בנושא זה.
5. יש בינינו הסכמה לגבי סדרי העדיפויות ולגבי הדברים שהכי חשוב שנסכים עליהם (ער"ב).
6. יש לנו בחירה מתוך חלופות אלה (חא"ב).
7. השגנו פשרה.
8. השגנו הסכמה.

(אפשרויות אלה מופיעות בכרטיס העבודה לתלמיד).

ברגע שאנשים החליטו מהי התוצאה המיוחלת, עליהם להתרכז בניסוח מכוון של תוצאה זו. למשל, אם אנשים החליטו שאי אפשר להשיג תוצאה טובה יותר מפריט 5, "יש בינינו הסכמה לגבי סדרי העדיפויות ולגבי הדברים שהכי חשוב שנסכים עליהם", עליהם לקבוע בצורה מכוונת מהם סדרי העדיפויות שעליהם הם מסכימים.

לא תמיד יש לוויכוחים סוף פשוט. לעתים יכולה להיות הסכמה גמורה. לעתים יכולה להיות פשרה. אך כשאין הסכמה ואין פשרה, האם הוויכוח היה בבחינת בזבוז זמן מוחלט? מטרת השיעור היא לגרום לתלמידים להעריך מה הושג כתוצאה מן הוויכוח.

- כל צד עשוי לדעת טוב יותר את עמדתו של הצד השני.
- ניתן יהיה אולי למפות את נקודות ההסכמה ונקודות המחלוקת.
- יכולה להיות הסכמה להישאר חלוקים בנושא מסוים — לפחות לעת עתה.
- יכולה להיות הסכמה לגבי הנקודות החשובות שיש להסכים עליהן בדחיפות הגדולה ביותר.
- יכולה להיות הסכמה לגבי מספר חלופות, ולא לגבי השאלה איזו חלופה יש לבחור.
- יכולה להיות הסכמה לאסוף מידע נוסף.

כל אלה הן תוצאות תקפות, אך למרות זאת אין הן מובנות מאליהן, אלא אם כן מקדישים מאמץ מכוון כדי לבחון מה הושג באמצעות הוויכוח. הנקודה החשובה בשיעור זה היא שלכל ויכוח יש תוצאה כלשהי שניתן להציגה בצורה חד משמעית.

תרגול

(קיראו את הסעיף תרגול המופיע בכרטיסי העבודה לתלמיד).

תרגיל 1

תרגיל ראשון זה, המבוצע במסגרת מליאת הכיתה, קצת שונה מקודמיו. התלמידים יכולים לעבוד לבדם או בקבוצות. ניתנים להם שלושה מצבים אפשריים של עימות. מתמודדים עם כל מצב בתורו. התלמידים מתבקשים לתאר או להמציא את סוג התוצאה האפשרית. למשל, הם עשויים לומר, "אני חושבת שהם יגיעו לפשרה במצב הזה", או: "אני חושב שהם יגיעו להסכמה", או: "אני חושבת שהם יסכימו על נקודות מסוימות וישארו חלוקים לגבי אחרות". התלמידים אינם מתבקשים לבחון את הטענות השונות בכל מצב נתון. ניתן לנהל דיון כיתתי קצר לאחר הצגת כל נקודה.

הצעות:

- א. לפחות אנו מכירים איש את דעותיו של רעהו.
- ב. הגענו לפשרה (למשל, לכל מטפס יש ביטוח שאותו משלמים למחלצים — שהם מתנדבים).
- ג. הסכמנו לגבי סדר העדיפויות (למשל, בדיקת העלויות האמיתיות ואחוזי ההצלחה).

תרגילים 2-4.

התרגיל לדיון נבחר מתוך תרגילים 2, 3 או 4. אם מקצרים בוויכוחים ניתן אולי להספיק לעבוד על שני תרגילים, לאור העובדה שבשיעור זה הוויכוחים זורמים ברציפות ללא הפרעות למטרות ניתוח. ניתן להשתמש בתבניות חלופיות לדיון (לחלק את הכיתה לשני חצאים — א' וב'; פרטים המייצגים את צד א' וצד ב'; או קבוצות המייצגות את הצדדים). צד א' מציג את טיעונו ולאחריו צד ב'. הוויכוח יכול להתקדם אחורה וקדימה, ואז המורה יקצר אותו ויביא את שני הצדדים (והצופים) לדון בתוצאה האפשרית.

תרגיל 2.

צד א'

- יש משפחות נזקקות אשר לעולם לא ישיגו את מה שאינן יכולות להרשות לעצמן.
- הממשלה אחראית למעשיה, בעוד שבעלי בתים פרטיים אינם.
- לממשלה יש משאבים.
- לילדיהן של משפחות אלה מגיע לגדול בסביבה סבירה.

צד ב'

- אין זה מתפקידה של הממשלה להתערב.
- אנשים ירמו.
- התמריץ לעבוד קשה יותר ייעלם.
- מי יחליט על משפחות "נזקקות" כאלה?

אזולארק גה-מנון - קורס חשיבה 3: אינטראקציה
כרטיסי עבודה לתלמיד

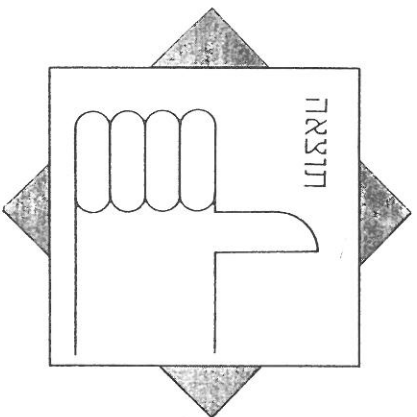
תרגול

- המציא תוצאות אפשריות לזיכרונות הבאים:
 - צד א: טוען שגורדי-דגן המתגנים מעונש על כל סוג של אילמות צריכים להיות פרוקי מסאר ארוכים יותר. צד ב: טוען שהחוקות אנשים בבתי-כלא מקשיחה אותם והופכת אותם לפושעים קשים יותר, ובכל מקרה זה יקר מדי.
 - יש אנשים שנהנים מטיפוס על הרים וסלעים, אך כשהם נתקעים, אנשים אחרים צריכים לסכן את חייהם כדי להצילם. צד א: טוען שטיפוס הרים מסוכן במקומות מסוימים ולכן יש לאסור ספורט זה. צד ב: טוען שהסכנה מוסרף תנאי לספורט זה וישו סיכון כמעט בכל דבר שעושים.
 - הושלת לבבת אנשים מצריכה מיוחד וצוות גדול של הוסאים ועוררים, וכל העניין גם מאוד יקר. בכל מקרה, ניתן להשתיל רק מספר צומצם של לבבות בשנה. האם ניתן להשיק את חספי בבורה יעילה יותר בדברים אחרים— למשל, במחקר לפניעת מחלות לב? צד א: טוען בעד השתלת לב וצד ב: טוען נגד.
- האם הממשלה צריכה להחזיק במעלוח דירות שישכר בשכר דירה נמוך למשפחות ונקות חסרות דיוור?
 - צד א: טענות בעד דירות להשכרה בעלות ממשלתית.
 - צד ב: טענות נגד מעורבות מסוג זה של הממשלה.
- האם נשים צריכות לנלא בצבא אותם תפקידים כמו גברים?
 - צד א: טענות בעד מתן הזדמנויות שוות לגברים ונשים בצבא.
 - צד ב: טענות נגד תפקידים אלה לנשים וגברים בצבא.
- בעלי המנויות מסכנים את כספם בניית מפעל העובדים מבליים את חייהם בעבודה במפעל. האם המפעל צריך להיות בבעלות המנויות או בעלות העובדים? ניתן לומר שכל הרווחים הושגו תודות לעובדים, אך אם בעלי המנויות לא היו מקבלים לא היו מנסכים לסכן את כספם בניית המפעל וכך המפעל לא היה קם כלל.
 - צד א: טענות התומכות בעלי המנויות כבעלי המפעל ונטל הרווחים.
 - צד ב: טענות נגד בעליהם של בעלי המנויות ובעד בעלות העובדים על המפעל.

© זכוני ברנקה וייס ליטופח החשיבה

אזולארק גה-מנון - קורס חשיבה 3: אינטראקציה
כרטיסי עבודה לתלמיד

ת 10 - 3 א ת

מה קורד בסופ של ויכוח? מה הושג? מהי המסקנה? מהו הסכנה? מהו התוצאה? האם הושג הרבה, או שמת אין הדבר כך? הרישמה הבאה מודלמה תוצאות אפשריות: מספר 1 ברישמה תוא התוצאה החלה ביותר ומספר 8 המועילה ביותר.

- בזבזו את זמנו לשווא.
- לפחות נכשיו כל אחד מכל את השקפתו של רעהו. נכש"י, מח"א)
- יש בנינו הסכמה לגבי נקודות מסימות, אך נותרו חלוקים לגבי הארות (מח"י)
- הסכמו להישאר חלוקים בנישאו זה.
- הסכמו על סדר העדיפויות— מהם הדברים שהכי חשוב שסככים עליהם. (נח"א)
- עליו לבחור מתוך חלופות אלה. (חא"א)
- הגעו לפשרה.
- הגעו להסכמה.

דוגמה: האם צריכה להיות לתלמידים חשפעה ישירה על ניהול בית-ספרים או לא?
התוצאה של ויכוח זה התקבלה כסכום שנוסח על ידי שני הצדדים:
יש לאשר לתלמידים להציג את דעותיהם, כהצעות לפעולה או כהתנגדויות למה שכבר הוצג.
צריכה להיות דרך מסוימת שבאמצעותה תחלחל בית-חסר תראה שאכן שקלה דעות אלה.

© זכוני ברנקה וייס ליטופח החשיבה

תרגיל 3.

צד א'

- יש צבאות שבהם גם נשים נלחמות (לדוגמה, ישראל).
- לנשים יש יותר כוח סיבולת מאשר לגברים.
- המלחמה המודרנית היא בעיקרה טכנולוגית; לוחמה פנים אל פנים נדירה כיום.
- נשים צריכות להחליט בעצמן.

צד ב'

- אם נשים וגברים יהיו ביחד, עלולים להיווצר סיבוכים אישיים מסוגים שונים.
- הגברים עשויים כל הזמן לנסות להגן על הנשים.
- נשים מטבען מגדלות ומטפלות, ולא הורגות.
- נשים רבות אינן חזקות או מהירות דיין.
- היריון עלול ליצור בעיות.
- גברים עלולים להרגיש שלא בנוח להילחם לצד נשים.

תרגיל 4.

צד א'

- אם בעלי המניות יפיקו רווחים, הם אולי יקימו מפעלים נוספים ויעסיקו מנהלים טובים שישמרו על רווחיהם.
- איש לא ייקח סיכון אם אין תגמול בצדו.
- יוזמות פרטיות נוטות להיות דינמיות יותר משליטה ממשלתית מרכזית.
- האם ימנעו מאנשים את האפשרות להשתמש בכסף כדי לפתוח עסק ואז למכור חלק ממנו?

צד ב'

- ברגע שהמפעל מצליח, כבר אין יותר סיכון ובעלי המניות מקבלים את הרווחים שמגיעים לעובדים.
- אם ההנהלה מחויבת בעיקר לבעלי המניות, אין לעובדים כל שליטה על משרותיהם ועל ביטחונם.
- רווחים הם הדבר היחיד שמעניין את בעלי המניות, למרות שקיימים דברים חשובים יותר (תנאי מחיה, בטיחות, זיהום אוויר וכו').
- אילו היו העובדים בעלי המפעל, הם היו עובדים קשה יותר כדי להרוויח כסף רב יותר — במקום לשבות במטרה להשיג את הכסף הזה.